

Предимно слънчево

Проектите за соларни паркове са много, но малка част реално се изграждат

Вода, въздух и слънце. Това може да е началото на списък от неща, без които животът на Земята е невъзможен. Но това трябва да са и "суровините", които да дават 20% от енергията на ЕС до 2020 г. И докато в енергията на вятъра и водата вече се инвестира активно и в България, слънцето някак си засега е на заден план.

В края на миналата година държавата постла червен килим за инвестиции в соларни паркове - срокът на договорите за задължително изкупуване на произвежданата от тях електроенергия беше увеличен от 12 на 25 години. В комбинация с преференциалната цена на този ток новият срок трябваше да привлече едри инвеститори. Икономическата криза обаче променя плановете за по-малки проекти.

Песимистичната прогноза е, че икономическата криза ще спре по-големите проекти. Повечето от новите мощности за 2009 г. ще са в порядъка 10 - 100 кВт, смята Велизар Киряков, председател на Асоциацията на производителите на екологична енергия. Оптимистичната е, че с понижаването цените на соларните системи, каквато тенденция вече има на международния пазар, срокът на възвращаемост ще се скъси и това ще даде старт на отложените големи проекти. По-малките централи пък ще могат да разчитат на финансиране по програмата за развитие на селските райони, която се очаква да стартира реално през идните месеци.

Слънце на дребно

До момента заявки за проекти за соларни централи в страната общо наблизават 1000 мегавата. Сериозните инвестиционни намерения са далеч по-малко, а реализираните са под 1 процент от заявеното. Реално в страната има изградени едва към 2.5 мегавата слънчеви електроцентрали - мощност, достатъчна за консумацията на не повече от 250 домакинства. Сред тях има един-единствен голям парк - на "Аванс екуити холдинг" в ихтиманското с. Пауново, с максимална мощност 1 мВт.

"След като се заговори за програмата за селските райони, много от предприемачите пред-

Росимир Матеев - управител на STS Solar.

почетоха да изчакат старта й, за да могат да се възползват от европейските средства - поради това цялата 2008 г. беше пропусната и не се построи почти нищо", разказва Росимир Матеев от STS Solar, компания, занимаваща се с цялостно изработване на проекти за соларни централи.

От фирмата обаче са оптимистично настроени за 2009 г. и споделят, че възнамеряват да реализират 30-40 проекта по европейската програма в порядъка 60-70 кВт през идните месеци. В следващите няколко години пък се очаква тази програма да стигне за около 400-500 централи от по 70 кВт.

"По-малките проекти са по-сигурни", обяснява Матеев. Българските фирми не могат да си позволят мегаватова централа, за която трябва инвестиция от поне 3.5 млн. евро, а възвращаемостта е минимум 8-10 години, посочва той. Субсидираните по селската програма малки проекти ще се изплащат далеч по-бързо - за 3-4 години или до 5, в случай че предприемачът ползва банков кредит. Клиентите, които се насочват към този тип проекти, са бизнесмени, които разполагат с около 1 млн. лв. собствен капитал, за да могат да си осигурят кредитиране от страна на финансовите институции, обясняват от компанията. Голяма част от проектите, по които STS Solar работи в момента, са за оборудване на индустриални сгради, краевеферми или свинеферми с фотоволтаични панели.

И малките проекти в страната обаче не се реализират безпрепятстве-

но. Проблемът са административните процедури преди пускането им в експлоатация, които отнемат между 1 и 2 години. В Германия например, където вече стотици хиляди покриви на жилищни сгради са оборудвани с малки централи, процедурата отнема до 2 месеца, казва Матеев. Веднъж изградени, тамошните покривни паркове се присъединяват към ел. мрежата в рамките на 24 часа.

Председателят на Управителния съвет на "Алтернативна енергия" Андрей Едрев допълва, че са предприети редица мерки, с които се цели "скъсяване" на връзката между желанието за изграждане и фактическото завършване на инсталациите.

Входирани са писма до МРРБ и МЕ, с които се слага началото на взаимодействието между заинтересованите страни, а именно облекчаване режима за малки инсталации до 100 Кв.

Правилното тълкуване и крешищата нужда от "зелена енергия" могат да помогнат за общия стремеж на държава и граждани да произвеждат и печелят от неизчерпаемия ресурс.

Не всички обаче са доволни от програмата за развитие на селските райони. По думите на арх. Василина Димитрова, мениджър проекти в немската компания Sun Energy, тя е довела до голямо раздробяване на пазара, тъй като много от инвеститорите се стремят на разбият проектите си на части, за да се вметят в лимитите мощност, които се финансират от Евросъюза.

Малкото големи проекти

От Sun Energy, която е вносител на западно-европейски и японски фотоволтаици и изпълнител на парковете, предпочитат да залагат основно на по-големите проекти - много от клиентите, с които преговарят, са за мощности по 300-400 кВт. В България работи и гръцката Energy Solutions, която сглобява панели със соларни клетки на немския производител Q-cells.

На големи проекти залагат и от българската "Соларпро". Фирмата е първият и засега единствен български производител на фотоволтаика, който заработи в началото на годината. С панели на "Соларпро" (мажоритарен собственик е "Алфа финанс холдинг", в която участва съзидателят на "Капитал" Иво Прокопиев) ще бъде оборудван 2.4-мегаватов парк на "Алфа финанс" в шуменското с. Янково. Той ще е сред малкото големи изключения в соларния бранш тази година. "Сега започваме изграждането на парка и очакваме до октомври-ноември да бъде готов", казва изпълнителният директор на фирмата Николай Беров. Въпреки мащабите на проекта процедурите по него са отнели едва 6 месеца, тъй като ще се строи на индустриален терен, който не се нуждае от промяна на статута. "Соларпро" планира още 5 такива проекта с обща мощност около 20 мегавата, които ще се намират в замърсени индустриални земи, които се

Андрей Едрев председател на сдружение "Алтернативна енергия"

нуждаят от рекултивация и са сравнително евтини. Става дума за няколко парцела в Малко Търново, Кърджали, Девня и Каолиново, обяснява Беров.

Много мераци, малко централи

"Много хора в момента купуват земя, преобразуват я, правят проекти и мислят, че това е достатъчно, за да спечелят много пари. Това обаче често не се случва", коментира Беров. "Вече се е стигнало до предел на насищане на пазара с разработени проекти за соларни мощности. Но до реални сделки се стига едва в 2-3% от случаите", обяснява Васил Василев, директор проекти в българската Green Power BG. Според него този бизнес има шансове да тръгне по пътя на строителството заради свръхпредлагането и малкото реализирани продажби.

Green Power вече е успяла да продаде една от разработките си - в карнобатското с. Деветак, където проектът е за 500 киловата мощност. Немска фирма го е купила и първоначално ще инсталира там 200 киловата, след което, ако производството е успешно, ще увеличи капацитета. Друг голям проект за 7-мегаватов парк в ямболското с. Челник пък е договорен с британски инвестиционен фонд, казват от фирмата.

За да избегне риска от напразни вложения в земя (фотоволтаиците изискват доста територия - до 45 дка за разполагане на 1 мегават), Green Power например си партнира с фонд за земеделска земя. Така

инвеститорът купува парцела директно от фонда, след като сключи договор с Green Power.

Законодателната „криза“

Икономическата криза е моментният проблем на слънчевия бизнес, по-дългосрочният е регулаторната среда в страната. Електро-разпределителните дружества и Националната електрическа компания по принцип бавят включването на възобновяемите енергийни мощности към мрежата, защото това им струва скъпо. "Всъщност от 6 месеца трите ЕРП-та не сключват нови договори за присъединяване, с което нарушават закона", казва Велизар Киряков. Многократните сигнали от инвеститори до Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) не са дали резултат, казва той.

"При нас проблемът трябва да се реши на законово ниво - тук инвеститорът плаща малка част от присъединяването, а в Германия например този разход се поделва между инвеститора и електро-разпределението", коментира Пламен Денчев от ДКЕВР. В момента работна група на комисията подготвя методика за по-справедливо разпределяне на "зелената надбавка" - разходите за изкупуване на по-скъпата енергия от възобновяеми източници и за тяхното включване в мрежата. А колкото по-бързо се решат регулаторните проблеми, толкова по-голям е шансът планираните проекти да се случат.